

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 133g/2024

privind excepția de neconstituționalitate
a prevederilor articolului 447 alin. (1) din Codul de procedură penală
*(procedura judecării recursului împotriva hotărârilor judecătorești pentru
care nu este prevăzută calea de atac apelul)*

CHIȘINĂU

1 august 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 7 iunie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 1 august 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor din articolul 447 alin. (1) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Vadim Ciobanu, în interesele dlui Petru Melinte, în dosarul nr. 1r-161/2024, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dnele judecătore Oxana Robu, Silvia Cegan și Marina Anton de la Curtea de Apel Chișinău, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Circumstanțele litigiului principal, așa cum au fost formulate de autorul excepției, pot fi rezumate după cum urmează.

4. Prin sentința din 18 ianuarie 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, dl Petru Melinte a fost găsit vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 264¹ alin. (1) (*conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe*) din Codul penal, fiindu-i aplicată pedeapsa de 230 ore de muncă neremunerată în folosul comunității, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

5. Sentința primei instanțe a fost contestată cu recurs în fața Curții de Apel de către dl Petru Melinte și avocatul său.

6. În cadrul examinării cauzei, dl avocat Vadim Ciobanu a ridicat, în interesele dlui Petru Melinte, excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 447 alin. (1) din Codul de procedură penală.

7. Printr-o încheiere din 27 mai 2024, Curtea de Apel Chișinău a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a prevederilor articolului 447 alin. (1) din Codul de procedură penală și a dispus trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 23
Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26
Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 437
Hotărârile supuse recursului

„(1) Pot fi atacate cu recurs:

1) sentințele pronunțate de judecătorii privind infracțiunile ușoare pentru săvârșirea cărora legea prevede în exclusivitate pedeapsa nonprivativă de libertate;

[...]”

Articolul 447
Procedura judecării recursului

„(1) **Recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces.**

(2) Instanța de recurs fixează data examinării și dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

(3) Dacă consideră cauza de un interes deosebit pentru jurisprudență, precum și la cererea motivată a părților, instanța de recurs poate dispune, printr-o încheiere motivată, stabilirea ședinței de judecată cu citarea părților pentru participare la proces.

[...]”

[în redactarea Legii nr.245 din 31 iulie 2023, în vigoare din 22 august 2023]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul sesizării menționează că prevederile contestate limitează dreptul inculpatului la apărare, din cauza neclarității și imprevizibilității generate de lipsa reglementării situațiilor în care ședința de judecare a recursului ar putea avea loc în lipsa sau cu prezența părților.

11. În acest sens, autorul excepției consideră că această omisiune lasă loc pentru o putere discreționară excesivă a instanței de recurs de a decide judecarea recursurilor fără prezența părților. În acest mod, inculpatul nu poate să prevadă în mod rezonabil cum îi va fi examinată cauza.

12. Totodată, autorul sesizării afirmă că această normă contravine prevederilor articolului 321 din Codul de procedură penală.

13. În opinia sa, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 23 și 26 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

16. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

17. Curtea subliniază că autorul excepției a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 447 alin. (1) din Codul de procedură penală. Instanța de recurs a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a articolului 447 alin. (1) din Codul de procedură penală. Totodată, Curtea observă că în conținutul sesizării autorul a indicat ca obiect articolul 447 din Codul de procedură penală în întregime.

18. Curtea reamintește faptul că părțile la un proces de judecată sau reprezentanții lor pot extinde obiectul unei excepții de neconstituționalitate doar prin intermediul instanței de judecată și doar dacă sunt respectate condițiile stabilite în HCC nr. 2 din 9 februarie 2016 (a se vedea HCC nr. 6 din 10 martie 2020, § 33). Prin urmare, Curtea reține ca obiect al sesizării doar prevederile articolului 447 alin. (1) din Codul de procedură penală, după cum a fost menționat de autor în cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a fost indicat în încheierea instanței de judecată (a se vedea §§ 6 și 7 *supra*).

19. Curtea constată că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

20. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care instanța de recurs examinează legalitatea unei sentințe de condamnare pentru comiterea unei infracțiuni ușoare pentru care legea prevede doar o

pedeapsă nonprivativă de libertate (a se vedea § 4 *supra*). Prin urmare, Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

21. Autorul excepției susține că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 23 alin. (2) (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*) din Constituție.

22. Cu privire la incidența articolului 1 alin. (3) din Constituție, Curtea subliniază că acest articol comportă un caracter general și nu poate reprezenta un reper individual și separat pentru controlul constituționalității (a se vedea DCC nr. 13 din 2 februarie 2023, § 19; DCC nr. 195 din 21 decembrie 2023, § 24).

23. Referitor la articolul 23 din Constituție, Curtea precizează că acesta nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorii sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile garantate de Constituție (a se vedea DCC nr. 12 din 6 martie 2024, § 21; DCC nr. 39 din 25 aprilie 2024, § 24).

24. Cu referire la articolul 26 din Constituție, corespondent al articolului 6 § 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care garantează în mod distinct dreptul la apărare, Curtea observă că autorul sesizării a afirmat că norma contestată limitează dreptul inculpatului la apărare, din cauza neclarității și a imprevizibilității generate de lipsa reglementării cazurilor în care judecarea recursului ar putea avea loc cu prezența părților sau în lipsa acestora, fapt care lasă loc pentru o putere discreționară excesivă a instanțelor de judecată și împiedică inculpatul să prevadă în ce mod îi va fi examinată cauza.

25. Curtea Europeană a susținut în mod constant că o ședință cu participarea părților constituie un principiu fundamental consacrat în articolul 6 din Convenție, iar în materie penală acest principiu este deosebit de important (a se vedea *Sancakli v. Turcia*, 15 mai 2018 § 43; *Deliktaş v. Turcia*, 12 decembrie 2023 § 40). Totodată, chiar și în cazul în care instanța ierarhic superioară este competentă să examineze atât chestiuni de drept, cât și de fapt, articolul 6 din Convenție nu impune întotdeauna dreptul la o audiere publică, cu atât mai puțin dreptul de a se prezenta personal, indiferent de natura problemelor care urmează să fie decise. Condiția publicității este cu siguranță unul dintre mijloacele prin care se menține încrederea în instanțe. Cu toate acestea, există și alte considerente, inclusiv dreptul la judecarea cauzei într-un termen rezonabil și necesitatea aferentă de a gestiona rapid volumul cauzelor aflate pe rolul instanțelor, care trebuie luate în considerare pentru a stabili necesitatea unei audieri publice în etapele ulterioare ale procedurii de după judecata din prima instanță (a se vedea *Mtchedlishvili v. Georgia*, 25 februarie 2021, § 32; *Deliktaş v. Turcia*, 12 decembrie 2023, § 43). De asemenea, trebuie avute în vedere caracteristicile precise ale procedurii în cauză, natura problemelor care urmează să fie decise de instanță și importanța acestora pentru recurent (a se vedea *X v. Țările de Jos*, 27 iulie 2021, § 44). O audiere poate să nu fie necesară, de exemplu, atunci când cauza ridică probleme de fapt sau de drept care pot fi soluționate în mod adecvat pe baza dosarului cauzei și a observațiilor scrise ale părților (a se vedea *Mtchedlishvili v. Georgia*, 25 februarie 2021, § 37).

26. Articolul 441 alin. (2) din Codul de procedură penală reglementează efectul devolutiv și limitele recursului declarat împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac a apelului. Dat fiind faptul că pentru astfel de hotărâri recursul este singura cale ordinară de atac, alineatul (2) din același articol prevede că examinarea cauzei nu se limitează doar la motivele de casare prevăzute de articolul 444 din Codul de procedură penală. Dimpotrivă, norma respectivă obligă instanța de recurs ca, în afara temeiurilor invocate și a cererilor formulate de recurent, să examineze întreaga cauză sub toate aspectele (a se vedea DCC nr. 100 din 12 iulie 2022, § 25; DCC nr. 1 din 12 ianuarie 2023, § 21).

27. În acest context, Curtea notează că, deși articolul 447 alin. (1) din Codul de procedură penală stabilește regula generală că recursul declarat împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac a apelului se judecă fără prezența părților. Totodată, alineatul (2) din același articol prevede că instanța de recurs fixează data examinării și comunică părților la proces despre aceasta și despre posibilitatea de a depune referință, iar alineatul (3) din același articol prevede, *inter alia*, posibilitatea desfășurării ședinței cu participarea părților în instanța de recurs în cazurile în care instanța consideră că o cauză are un interes deosebit pentru jurisprudență sau la cererea motivată a părților.

28. Prin urmare, Curtea nu vede în ce măsură prevederile contestate reclamă o problemă de constituționalitate din perspectiva dreptului la apărare, garantat de articolul 26 din Constituție, de vreme ce alineatul (2) al articolului 447 acordă părții interesate dreptul de a depune referință. De asemenea, alineatul (3) din articolul 447 din Codul de procedură penală oferă instanței de judecată competența de a dispune, prin încheiere motivată, desfășurarea ședinței cu participarea părților dacă consideră cauza de un interes deosebit pentru jurisprudență, precum și la cererea motivată a părților.

29. Așadar, având în vedere particularitățile judecării recursului formulat împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac a apelului, Curtea notează că legislatorul a instituit garanții pentru judecarea recursurilor în termene rezonabile, în cauzele în care circumstanțele și problemele ridicate în fața instanței de recurs nu reclamă necesitatea de a desfășura ședințe cu participarea părților.

30. De altfel, Curtea observă că, de fapt, prin criticile sale, autorul sesizării nu ridică o problemă de constituționalitate, dar una de interpretare și aplicare a legii în cazuri particulare. În acest sens, Curtea reiterează că interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale la situații concrete depășește sfera de control constituțional și reprezintă o competență a instanțelor judecătorești (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 126 din 5 august 2021, § 38).

31. Cu referire la criticile autorului sesizării că norma contestată contravine prevederilor articolului 321 din Codul de procedură penală, Curtea reiterează că o pretinsă incompatibilitate sau neconcordanță între două sau mai multe norme infraconstituționale cuprinse în acte normative distincte sau în același act normativ nu constituie o problemă de constituționalitate, ci una de interpretare și aplicare a legii. Rezolvarea ei le revine instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 15 din 14 martie 2024, § 28).

32. Prin urmare, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 447 alin. (1) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Vadim Ciobanu, în interesele dlui Petru Melinte, în dosarul nr. 1r-161/2024, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 1 august 2024
DCC nr. 92
Dosarul nr. 133g/2024*